

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 13.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 29. januarja 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Ugotovitve, ki se morajo upoštevati

Ljubljanska konferenca gospodarskih zbornic je bila, kakor se je splošno priznavalo, dosedaj največja in najpomembnejša gospodarska konferenca v državi. Na njej so bile zastopane vse pokrajine in vsi gospodarski stano- vi, da je imela v resnici vsedržavni značaj in da je res mogla govoriti v imenu vsega gospodarstva. Pri tem pa je naglasiti še to, da je potekla konferenca v popolnem soglasju in da ni bilo v nobenem vprašanju nobenih ločenih mnenj. Še poseben pomen so dobili sklepi ljubljanske konference, ker so jih v celoti potrdile tudi vse kasnejše konference v državi. Tako je konferenca hrvatskih gospodarskih zbornic v Zagrebu, ki se je sestala takoj po ljubljanski konferenci, v celoti in izrečno potrdila vse sklepe ljubljanske. Prav tako je izrečno odobrila delo ljubljanske konference tudi beograjska Zveza trgovskih združenj. Če postavljajo soglasno iste zahteve srbski, slovenski in hrvatski gospodarski ljudje, potem je že samo s tem zadosti jasno izpričana utemeljenost teh zahtev in zato se morajo te tudi upoštevati.

Zato tudi znova navajamo vse glavne zahteve ljubljanske konference, ker absolutno ne gre, da bi se na te sklepe pozabilo in se prezrlo soglasno mnenje vseh gospodarskih stanov v državi. Kaj je torej ugotovila in zahtevala ljubljanska konferenca gospodarskih zbornic:

1. Vsi gospodarski ljudje v državi so pripravljeni dati državi potrebna materialna sredstva, kolikor je to le v njih moči. Zavedajo se resnosti političnega položaja, vendar pa morajo izjaviti, da se z davčno reformo neupravičeno preobremenjuje gospodarstvo.

2. Postopek, s katerim se določa davčna osnova, postavlja davčnega zavezanca glede določevanja zasluga v razmerje ovice proti volku, glede dokaznih sredstev pa se zahteva od njega drago in nemogoče zbiranje podatkov.

3. Določen je proti davkoplačevalcu najtežji kazenski postopek, ki se sploh more zamisliti.

4. Zbornice niso bile predhodno zaslišane, čeprav določa zakon, da so posvetovalni organi vlade, ki se morajo zaslišati pred izdajo davčnih predpisov.

5. S spremembami zakona je v temelju spremenjen davčni sistem. Dosedaj je veljalo zdravo načelo, da se po davčnem odboru določi davčna moč davkoplačevalca, sedaj pa se uvaja sistem ocene njegovega bilančnega dobička, ki pa se tako zelo obdačuje, da presega njegovo gospodarsko moč.

6. Ni se zadosti upoštevalo socialno življenje srednjih gospodarskih ljudi, ki so glavni nosilci gospodarskega napredka, temveč se tretirajo kot objekti, ki so s stališča socialne politike najmanj važni.

7. Ni se upošteval vpliv novih davčnih ukrepov na nadaljnji razvoj našega gospodarstva in pa posledice, ki morajo nastopiti takoj, kakor hitro bi se začela nova reforma izvajati.

8. Prezrlo se je, da bodo nove

fiskalne določbe takoj vplivale na dvig cen, kar bo zopet prisililo državo, da zviša svoje izdatke in zato iz novih dohodkov ne bo mogla pokriti novo nastalih izdatkov.

9. Pri iskanju novih davčnih virov so pristojni činitelji prezrli mnoge možne druge vire, temveč zahtevajo vse le od starih virov, ki pa tega ne morejo dati.

10. Postopek pri določanju davčne osnove je nemogoč in neizvedljiv za večino srednjih podjetnikov, katerim grozi, da bodo morali plačati več kakor zaslužijo, poleg tega pa bi jim mogle drakonične kazni uničiti ves kapital.

11. Nove določbe so nejasne, dočim bi moral nov davčni zakon precizno določiti vse postopke obdačevanja. Zaradi teh nejasnih določb, ki se morejo na razne načine tolmačiti, je bilo fin. mini-

strstvo že prisiljeno, da izda posebno tolmačenja in pojasnila, da ne bodo tvorili davčni zakon njegovi zakonski členi, temveč velikansko število teh tolmačenj in pojasnil, v katerih se ne bo spoznal niti davčni uradnik, kaj šele davčni zavezanec.

12. Pri spremembi davčnih stopenj se ni računal efekt s svinčnikom, temveč so se avtomatično zviševale stopnje, kar bo imelo za posledico, da bodo morale nekatere družbe plačati tudi več davka, kakor pa je znašal ves njihov dobiček.

13. Sedanji aparat, ki naj bi izvajal predvideno velikansko kontrolo nad velikanskim številom podjetij, je mnogo preslab in prenezaosten ter bi se moralo namestiti veliko število knjigovodstvenih strokovnjakov, kar bi veljalo silno mnogo denarja.

14. Po proučitvi vse reforme so morali vsi gospodarski ljudje imeti prepričanje, da je država proti njim nerazpoložena ter da jih dejansko postavlja izven zakona. Izdane določbe so mestoma tudi v nasprotju z določili ustave.

Vse te ugotovitve so bile na podlagi temeljitih referatov tudi dokazane. Zato pa tudi ne gre, da bi se te ugotovitve prezrle, temveč se morajo v celoti upoštevati. Pri tem znova poudarjamo, da ni sam nameravani finančni efekt davčne reforme povzročil nezadovoljstvo, temveč način, s katerim se je skušal doseči. Gospodarski ljudje so jasno pokazali pot, po kateri more priti država do novih dohodkov, neoprostljivo bi bilo, če bi se ti nasveti prezrli. Zboljšanje državnih financ je mogoče le z upoštevanjem predlogov gospodarskih zbornic.

Letna skupščina Združenja trgovcev v Slov. Bistrici

bo dne 18. februarja 1940. Vsa ostala združenja se naprošajo, da za ta dan ne skličejo letnih skupščin.

Seja Centralnega predstavništva zvez trg. združenj

Predsedništvo Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj sklicuje za torek dne 6. februarja ob 9. uri dop. sejo Centralnega predstavništva. Seja bo trajala dva dni.

Istočasno je sklicana tudi plenarna seja Zveze trgovskih združenj v Beogradu.

Te številke še posebno jasno kažejo, kako je bila Slovenija zastopljena pri javnih delih (pri čemer pa železnice niso niti upoštevane, a je znano, da so se tudi te večinoma delale v vzhodnejših pokrajinah). Na drugi strani pa je morala Slovenija silno zviševati svoje samoupravne izdatke, če je hotela, da so se izvršila vsaj najbolj nujna javna dela. Tako je že morala Slovenija dati iz samoupravnih sredstev za javna dela 172 %, bogata Vojvodina pa le 22 %. Ni seveda potem čudno, če so samoupravna bremena vedno v Sloveniji najvišja.

Vse te številke pa po drugi strani tudi jasno dokazujejo, kako neupravičeno je strah nekaterih ljudi, da samostojna slovenska banovina ne bi mogla zmagovati vseh svojih izdatkov. Ravno nasprotno je res, ker celo pri zmanjšanem davčnem bremenu bi mogla izvršiti Slovenija več javnih del kot doslej in bolj pospeševati svoje gospodarstvo kakor pa je mogla v vseh prejšnjih letih.

Delež Slovenije na javnih delih

Od 2.771 milijonov dobila Slovenija le 108 milijonov din

V zadnji številki revije »Dejane« je objavil Jože Zupan na podlagi podatkov dr. Bičanića silno zanimiv članek o deležu Slovenije pri javnih delih. Iz njegovega članka objavljamo nekatere najbolj značilne podatke.

Slovenci prispevamo k skupnim državnim izdatkom najmanj 13 %, torej znatno več, kakor pa bi morali prispevati po številu prebivalstva. Če pregledamo izdatke države za javna dela, iz katerih se najbolj vidi gradbena politika države, pa vidimo, da je bila Slovenija pri javnih delih silno prikrajšana. Tako je bilo investiranih iz rednih proračunskih sredstev 1. 1919./20. za javna dela za vso državo 43 milijonov din, od teh za Slovenijo 2 milijona ali 5 %, 1. 1920./21. 105 za vso državo, za Slovenijo 8 milijonov din ali 7,5 %, 1. 1922./23. od 189 za Slovenijo 18 ali 9 %, 1. 1924./25. pa od 386 milijonov za vso državo za Slovenijo 22 milijonov ali 6 %.

Še popolnejše podatke je zbral dr. Bičanić za naslednja leta in ti podatki so še mnogo bolj zgovoren dokaz, kako silno se je zapostavljala pri javnih delih Slovenija.

Tako je bilo izdanih v 1. 1925. do 1934.

	v vsej državi	v Sloveniji
	milijonih din	milijonih din
Za ceste	1324	66
mostove	457	15
zgradbe	800	21
instalacije	120	4
vodna dela	70	2
skupno	2771	108

Druge pokrajine so dobile od zneska 2771 milijonov din: Hrvatska 250, Dalmacija 102, Bosna in Hercegovina 278, Vojvodina 111, Crna gora 169, Srbija 1753 milijonov din.

Od vsega državnega izdatka za ceste je dobila Slovenija 5,0 %, za zgradbe pa celo samo 2,6 %, od vseh 2771 milijonov pa le 3,9 %, Srbija pa celih 63,3 %.

Zaradi nezadostne državne dotacije je morala Slovenija tem več prispevati za javna dela iz samoupravnih sredstev. K vsem izdatkom za ceste v višini 110 milijonov din je dala država 66, Slovenija iz svojih sredstev pa 44 milijonov din ali 40 % vseh izdatkov.

Pri zgradbah je morala Slovenija od skupnih stroškov v višini 50 milijonov prispevati sama iz svojega celo 29 milijonov ali 58 % vseh izdatkov.

To zapostavljanje Slovenije pri javnih delih se tudi ni nehalo naslednja leta, t. j. 1. 1936., 1937. in 1938. Statistični letopis navaja za ta leta naslednje podatke:

Novih cest se je v teh treh letih zgradilo v vsej državi 87 kilometrov in se v ta namen izdalo 51.190.000 din. V Sloveniji se ni iz državnih sredstev zgradil niti en kilometer. Razmerje 51.190.000 proti 0.

Za popravljene ceste je izdala država:

	v vsej državi	v Sloveniji
	milijonih din	milijonih din
1936.	66,34	3,58
1937.	104,21	3,22
1938.	218,12	11,31

Poleg tega je prispevala država banovinam za nove ceste v vsej državi 8.773.000 din, v Sloveniji — nič, za popravljene ceste 19.241.000, v Sloveniji pa celih 53.000 din.

Končna vsota vseh državnih izdatkov za ceste je torej: za nove ceste v vsej državi 59.963.000 din, v Sloveniji nič, za popravljene ceste v vsej državi 407.922.000 din, v Sloveniji pa 18.175.000 din ali celih 3,8 %.

Še zanimivejšo sliko nudi pregled javnih zgradb. Za nove zgradbe je izdala država v 1. 1936. do 1938. v vsej državi 152.709.000 din in banovinam za nove zgradbe je dala 8.047.000 din, da je dala skupno za nove zgradbe 160.756.000 din. Za popravljene zgradbe pa je dala država skupno 28.112.000 din.

Od te vsote je dobila Slovenija za nove zgradbe 321.000 din ali 0,2 %. Za popravljene zgradbe pa je dobila Slovenija skupno 1 milijon 408.000 din ali 5 %.

Mesto Beograd pa je prejelo v teh treh letih za nove zgradbe od celotnega zneska 160.756.000 din 126.548.000 din ali 78 %, za popravljene zgradbe pa 15.442.000 din ali 55 %.

Skupno je dobila Slovenija za nove in popravljene zgradbe od celotnega zneska 188.868.000 din

1.728.000 din ali 0,9 %, Beograd pa 141.990.000 din ali 75 %.

Država je izdala za javna dela v 1. 1936.—1938. skupno 1.255 milijonov din, od česar je dobila Slovenija le 2 %, Beograd pa 335 milijonov ali 27 %, donavska banovina pa 449 milijonov ali 35 %.

Javna dela na račun samoupravnih bremen pa so znašala v isti dobi:

	milijonov din	
v vsej državi	447	ali 36 %
v Sloveniji	42	„ 172 %
v Beogradu	25	„ 8 %
v drugih banov.	97	„ 22 %

Slovensko trgovstvo in novi davčni predpisi

V petek dne 26. t. m. je bila v Mariboru seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj dravske banovine. Ker je seja razpravljala prvenstveno o novih davčnih predpisih, je bila udeležba polnoštevilna.

Predsednik Stane Vidmar je po uvodnih formalnostih prešel takoj na razpravo o davčni reformi. V temeljitem in stvarnem poročilu je podal pregled vseh novih davčnih sprememb in nazorno prikazal pomen nove davčne obremenitve za slovensko trgovino. Podrobno je poročal o poteku vsedržavne konference zbornic, ki je bila 17. in 18. t. m. v Ljubljani, in povedal tudi svoje vtise, ki jih je na tej konferenci dobil.

Po njegovem poročilu so posamezni zastopniki trgovskih združenj stavili konkretne predloge za omilitve novih davčnih predpisov; zlasti mnogo tehtnih predlogov je stavilo mariborsko združenje trgovcev.

Sledila je obširna in temeljita debata, nakar se je sprejela resolucija, ki vsebuje vse zahteve slovenskega trgovstva glede sprememb novih davčnih predpisov in se bo poslala vsem merodajnim ministrstvom in drugim oblastem.

Tudi zastopniki slovenskega trgovstva so na tem zborovanju poudarjali, da se mora že enkrat prenehati s prakso, da se vpra-

šanja, ki živo in globoko zadevajo gospodarstvo, rešujejo brez zaslišanja in sodelovanja gospodarskih organizacij. Le na ta način se je mogoče izogniti takim prenapetostim, kot jih kaže nova davčna reforma in katere se bodo morale sedaj nujno omiliti.

Ves potek razprave je pokazal, da se slovensko trgovstvo globoko zaveda resnih časov, v katerih je naša država, da je pripravljeno prispevati in žrtvovati za obrambo države kakor največ in da mu gre le za način, kako hoče država ta denar od njega dobiti.

Nato se je razpravljalo še o ureditvi minimalnih plač trg. pomočnikov in nameščencev in so se sprejeli potrebni sklepi za anketo pri kr. banski upravi.

Po sklepanju o nekaterih internih vprašanjih je predsednik Vidmar zaključil lepo uspešno zborovanje slovenskih trgovcev.

Pripravlja se ustanovitev zbornice za banke

V Zagrebu bo v kratkem konferenca zastopnikov poklicnih organizacij bank in zavarovalnic. Vse organizacije so že pripravile material za konferenco, ki bo zlasti posvečena novi davčni reformi. Na konferenci pa se bo razpravljalo tudi o ustanovitvi samostojne zbornice za banke.

Prof. dr. Pavle Grošelj

Iz Zagreba je prišla v soboto težka vest, da je na tamkajšnji kliniki umrl v starosti 57 let univ. hon. profesor ter prof. ženske realne gimnazije v Ljubljani dr. Pavle Grošelj.

Težka in nenadomestljiva vrzel je z njegovo smrtjo nastala v vrstah slovenskih kulturnih delavcev, katerih eden najodličnejših reprezentantov je bil baš pokojni Pavle Grošelj. Temeljito kot znanstvenik, odlični slavist, ki je kot pisec ali govornik naravnost navduševal ljudi, oster kot kritik in debater, vedno aktiven v širjenju ljudske prosvete, mož, ki je ostal svojim idealom vedno zvest, pri tem pa mož izredno dobrega in plemenitega srca, to je bil pokojni Pavle Grošelj.

Že kot visokošolec se je kot eden prvih voditeljev dela za ljudsko prosveto uveljavil v slovenski javnosti. Bil je duša predavateljske akcije akad. dr. »Prosveta« in kadar je bilo napovedano njegovo predavanje, je bila velika dvorana Mestnega doma premajhna, tako trumoma je vse hitelo k njegovim blestečim predavanjem o nastanku sveta, o Prešernu in drugih predmetih. Grošljeva predavanja so bila tako po vsebini, obliki in jeziku naravnost vzor dovršenih predavanj.

Prav tako odlični je bil Pavle Grošelj tudi kot pisatelj. Njegovi »Zapiski prirodozlovc« v Ljub. Zvonu ostanejo spisi trajne veljave, prav tako pa tudi njegovi drugi spisi. Najlepši spomenik pa si je postavil Pavle Grošelj s »Proteusom«, našo odlično naravoslovno revijo, katere soustanovitelj, urednik in najodličnejši sotrudnik je bil.

Pavle Grošelj je bil mož najširšega obzorja, človek, ki je imel velikansko znanje in spomin, ki je vzbujal občudovanje, bil je mož, ki je bil enako velik ljubitelj znanosti ko umetnosti in ki bi se mogel uspešno uveljaviti na vsakem mednarodnem forumu. Toda Pavle Grošelj ni nikdar iskal priznanja in se nikdar potegoval za častna mesta. Ustvaril je sam sebi tako veliko lastno kraljestvo, da mu zunanje časti niso mogle nič pomeniti.

Pri tem je bil demokrat skozi in skozi, ki je imel iskrene prijatelje in občudovalce v vseh slojih prebivalstva. Svojim idejam je bil vedno zvest in ni nikdar poznal v nazorskih stvareh nobenega kompromisarstva.

Bil je mož, da mu malo enakih! Večna slava njegovemu svetle- mu spominu!

Boj proti krošnjarjem in šušmarjem v Beogradu

Pisarna obveznih trgovskih združenj za zatiranje šušmarstva in krošnjarstva v Beogradu je po svojih organih prišla in prijavila pristojnim oblastem za brezpravno obratovanje v raznih strokah 467 oseb. Zaradi krošnjarstva pa je bilo prijetih in prijavljenih oblastem 1.323 oseb, skupno je torej bilo prijetih 1790 šušmarjev in krošnjarjev.

Vse osebe, ki so bile priete zaradi šušmarstva, so bile prisiljene, da ustavijo svoje obrate oz. da vzamejo obrtne liste, če so seveda sicer izpolnjevale zakonske predpise.

Krošnjarji pa so bili ali kaznovani ali pa izgnani v svoje domovne občine. Čeprav je bilo torej delo pisarne zelo uspešno, pa bo pisarna šele sedaj začela sistematičen boj proti šušmarstvu in krošnjarstvu, ki se je tudi v Beogradu trpelo skozi 20 let in ki se je zato tudi tako zelo razširilo in razpaslo.

„Trgovinski glasnik“ začne zopet izhajati kot dnevnik, „Trgovačke novine“ pa prenehajo

Zadnje »Trgovačke novine« objavljajo na uvodnem mestu izjavo lastnika in urednika »Trgovačkih novin« za Zvezo trgovskih združenj v Beogradu g. Nedeljka K. Savića, da prenehajo »Trgovačke novine« izhajati, ker začne v februarju izhajati »Trgovinski glasnik« kot dnevnik. »Trgovinski glasnik« je izhajal do l. 1935. ter bil skozi celih 40 let glasilo srbskih gospodarskih krogov, ki si je pridobil velikanske zasluge ne le za gospodarski napredek Srbije, temveč je s svojo objektivno kritiko mnogo pripomogel tudi za njen politični in kulturni razvoj. Obnova »Trgovinskega glasnika« bo zato tudi iskreno pozdravljena od vsega našega gospodarskega sveta.

G. Savić pravi v svoji izjavi, da se je že davno čutila potreba, da ima trgovstvo Jugoslavije svoj dnevnik in ne samo tednik. Zato je že v oktobru lanskega leta stopil v stik s tremi najvažnejšimi trgovskimi organizacijami v Beogradu ter jim razložil potrebo čim-

prejšnje ustanovitve lastnega dnevnika. Njegov predlog je bil sprejet in sklenjeno, da se obnovi stari »Trgovinski glasnik« in da začne ta ob novem letu 1940. izhajati. Njegovo izhajanje se je sicer nekoliko zakasnilo, s 1. februarjem pa bodo srbski trgovci imeli svoj dnevnik.

»Trgovačke novine« se zato novemu dnevniku umaknejo in prenehajo izhajati. Nastale so kot nadomestilo za »Trgovinski glasnik«, ki je l. 1935. prenehal izhajati. Skozi pet let so pogumno, odločno in spretno zastopale interese srbskega, a tudi vsega jugoslovanskega trgovstva, a hkrati tudi interese vsega našega gospodarstva. Več ko eno zmago so doživele v teh petih letih »Trgovačke novine« in njih urednik g. Kosić. Baš sedaj so dobile najlepše zadoščenje, ko se je moralo z meročajnega mesta priznati, da je bila njih kritika razmer pri Prizadu in Zavodu upravičena.

»Trgovačke novine« so ob vsaki priliki dokazale, da so bile pravo

bratsko glasilo, na čigar pomoč smo mogli vedno računati.

Enako iskreno pa pozdravljamo tudi obnovitev »Trgovinskega glasnika«, o katerem smo prepričani, da bo z vsem uspehom nadaljeval visoke tradicije starega »Trgovinskega glasnika«.

Zlasti pa pozdravljamo, da dobi trgovstvo s »Trgovinskim glasnikom« svoj dnevnik, ki bo mogel vse drugače braniti interese trgovstva, kakor pa jih je mogel tednik. Zahteve trgovstva in vsega našega gospodarstva bodo po novem dnevniku mnogo bolj močno slišne in s tem se bo povečal tudi vpliv trgovskih organizacij.

K ustanovitvi novega dnevnika srbskim trgovcem iskreno čestitamo in želimo novemu listu čim lepši razvoj in napredek.

Vse slovenske trgovce pa pozivamo, da se tudi oni še bolj oklene svojega stanovskega glasila in da po zgledu srbskih trgovcev delajo in žrtvujejo za svoje stanovsko glasilo — za »Trgovski list«.

Kontrola cen se uvede Izjava ministra dr. Andresa

V soboto je bila v kabinetu trgovinskega ministrstva seja ministrskega odbora za gospodarska in socialna vprašanja. Na seji se je razpravljalo tudi o vprašanju, kako bi se mogla izvesti v vsej državi kontrola cen. Po seji je sprejel trgovinski minister dr. Andres novinarje ter jim izjavil naslednje:

Na seji ministrskega odbora za gospodarska vprašanja se je znova razpravljalo o uvedbi kontrole nad cenami v vsej državi. O tem vprašanju je bilo doseženo na seji popolno soglasje, da bomo imeli že v začetku prihodnjega tedna uredbo, ki jo predvideva člen 9. uredbe o pobijanju druginje in brezvestne špekulacije. Osnovna tendenca novih predpisov bo, da se z oživiljenjem predpisov navedene uredbe izvede ostra kontrola nad cenami posebno važnih življenjskih potrebščin v trgovini na debelo. V ta namen so izdelana merila za kontrolo teh cen ter je predvidena tudi ustanovitev osrednjega urada za kontrolo cen pri ministrstvu za trgovino in industrijo (in ne torej več pri socialnem ministrstvu). V tem uradu bo imel tudi minister za socialno politiko in ljudsko zdravje svoje zastopnike. Prizadevali smo si, da ves sistem kontrole cen čim bolj omejimo ter da ga čim bolj praktično organiziramo. Nadejam se, da bomo pri izvajanju teh odredb dosegli dobre uspehe.

Novinarji so nato vprašali trgovinskega ministra

o spremembah v Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine.

Minister dr. Andres je dejal, da je bila njegova prva skrb po izvršenih osebnih spremembah v Zavodu, da se pod novim režimom usmeri vse delo Zavoda v ono smer, kakor so to že dolgo zahtevali gospodarski krogi in narodni interesi. Eden prvih njegovih odlokov v tej smeri je bil, da

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetloblaje srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul 3

Telefon št. 22-72.

je razveljavil odlok svojega prednika, po katerem so imeli samo člani Zveze mesne industrije pravico izvažati živino v zaklanem stanju.

Izvoz zaklanih svinj v Nemčijo se je začel v jeseni 1936. s kontingentom 40.000 svinj. Od tega kontingenta je dobila mesna industrija 58,6 %, zadrage 15 % in ostalo izvozniki. L. 1938. so se ti kontingenti razdelili tako, da je dobila mesna industrija 55 %, za-

druge 30 % in izvozniki 15 %. Kasneje so bili kontingenti povečani, ko pa je prenehal l. 1939. za Avstrijo veljavni kontingent, je bil dosežen med interesi sporazum, da bodo v l. 1939. izvažali živino samo člani mesne industrije. Zaradi zadnjih dogodkov po svetu pa se je položaj v naši mesni industriji znatno popravil in zato tudi ni več potrebe, da bi smeli samo člani mesne industrije izvažati živino. Ker bo sedaj izvoz živine bolj prost, se pričakuje, da se bodo cene živine na trgih dvignile, kar se tudi sklada s tendencami vlade.

Gospodarska politika Španije

Španija je igrala v svetovni vojni kot izvoznica raznih za oboroževanje nujno potrebnih surovin zelo veliko vlogo. V svetovni vojni je zato nastala za Španijo doba velike konjunktore ter je bila njena trgovinska bilanca visoko aktivna. Zato se je Španija takrat tudi gospodarsko zelo opomogla. Državljanska vojna pa je Španijo silno izčrpala ter silno oslabilo njeno gospodarstvo. Da to zopet obnovi, potrebuje mnogo surovin, ki pa jih zaradi pomanjkanja deviz ne more nabaviti. Velike zlate rezerve, ki jih je Španija imela, so bile potrošene v veliki meri za časa državljanske vojne, mnogo zlatih pezet in vrednostnih papirjev pa so tudi republikanske vlade iznesle v tujino. Tudi v najboljšem primeru bo mogla dobiti Španija nazaj le deloma to zlato.

Španska vlada je zato sklenila, da začne voditi aktivno gospodarsko politiko, da bi mogla čim bolj razviti proizvodnjo v deželi in dvigniti življenjsko raven prebivalstva ter zboljšati s tem njih socialno stanje. Obširno je govoril o gospodarskem programu španske vlade general Franco v svoji novoletni poslanici. Predvsem je naglasil, da je prva gospodarska dolžnost Španije, da izravna svojo trgovinsko bilanco. To more doseči na ta način, da pospešuje proizvodnjo vseh onih dobrin, ki jih je dosedaj uvažala, ki bi se pa mogle proizvajati v Španiji. To velja v prvi vrsti za bombaž in ostala rastlinska vlakna, dalje za tobak, les, žito in jajca. Poprečno je znašal letni uvoz teh predmetov okoli 910 milijonov pezet. Posebno potrebno je nadalje, da se dvigne špansko kmetijstvo, ki je danes v zelo žalostnem stanju. Lani je bilo s pšenico po-

sejano mnogo manj zemlje kakor druga leta, ker je primanjkovalo semen. Zato je morala Španija uvoziti 10 milijonov ton žita. Pospeševati pa se mora tudi industrija. Zlasti je potrebno povečanje španske trgovinske mornarice, ker se znaten del španske zunanje trgovine razvija po morju. Za prevoz živil in drugega blaga mora izdati Španija vsako leto znatne zneske deviz. Na socialnem polju predvideva španska vlada veliko akcijo za zgraditev stanovanj. Ta stanovanja so zelo potrebna, ker stanuje okoli 30 % vsega španskega prebivalstva v zelo nezdruživih stanovanjih. S stanovanjsko akcijo bi se zgradilo 200.000 hiš, ki se bodo sezidale v 10 letih. Na koncu svoje poslanice je general Franco napovedal zvišanje uradnih plač za 16—40 %.

Za pol milijarde din naša zun. trgovina aktivna

Po uradnih podatkih smo izvozili v decembru blaga za 728,4 milijona din, za 33,39 % več ko v decembru 1938.

Vse leto 1939. smo izvozili 3 milijone ton blaga v vrednosti 5.521,1 milijona din, za 473,7 milijona din več ko v l. 1938.

Uvozili pa smo v l. 1939. blaga za 4.975,3 milijona din, za 217,3 milijona manj ko v l. 1938.

Naša trgovinska bilanca je bila zato v l. 1939. aktivna za 545,8 milijona din.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 27. januarja objavlja: Uredbo z zakonsko močjo o rekviziciji — Popravek v uredbi o spremembah in dopolnitvah zakonika o neposrednih davkih.

Politične vesti

Romunija bi bila baš pripravljena dati Transilvaniji in Dobruži avtonomijo. Iz Rima pa je bilo poslano v Bukarešto opozorilo, da to nikakor ne zadostuje, temveč mora dati Romunija Madžarski in Bolgarski teritorialne koncesije.

Iz Budimpešte se poroča o načrtih Nemčije v južnovzhodni Evropi naslednje: Cilj Nemčije je še vedno, da se ohrani v južnovzhodni Evropi mir. Z ozirom na dobre odnose med Nemčijo in južnovzhodnimi državami, a zlasti še z ozirom na tradicionalno nemško-madžarsko prijateljstvo so vse vesti, ki govorijo o namenu Nemčije, da vojno razširi še na balkanske in podonavske države, popolnoma brez podlage.

Angleški mornariški minister Churchill je imel v Manchesteru velik govor o vojni, ki jo je začel, kakor je dejal, angleški narod tako složen, kakor še nobene druge. Nihče ne ve, kako dolgo bo ta vojna trajala, toda gotovo je, da bo zmaga pravica. Dosedaj je vse breme vojne padlo le na angleško mornarico in letalstvo. Churchill je pri tem izrekel največje priznanje angleškim mornarjem in letalcem. Dosedaj je uničena najmanj polovica nemških podmornic. Če se vsak dan čita o potopljenih ladjah, naj to nikogar ne oplašiti, ker je bilo po petih mesecih ostre vojne uničenih od 7500, ki so plule v spremstvu, samo 25. Nato je govoril o racionalizaciji potrebščin, ki se bo moralo uvesti. Naglasil je, da se je Nemčija za vojno pripravljala skozi leta. Hitler da je že zamudil najboljšo priliko, da dobi vojno. Nato je govoril o prednostih parlamentarizma pred diktaturami, ki ne dopuščajo nobene kritike. Toda kritika je potrebna, kakor je potrebna telesu bolečina, ker ta odkrije bolezni. Mornariški minister je nadalje govoril o iskrenem sodelovanju Francije in Anglije ter na koncu svojega govora opisoval težko stanje Čehov in Poljakov pod Nemci. Vse univerze na Češkem so zaprte, 2000 listov je moralo prenehati izhajati, živila da so bila ukradena in polno ljudi je bilo zaprtih. Še težje razmere da so na Poljskem, kjer je bilo 15.000 inteligentov ustreljenih. Iz tega moremo videti, kaj bi se zgodilo nam, če nadaljeval Churchill, če bi izgubili vojno. Zato je potrebno, da povečamo žrtve in da storimo vse, kar je v naši moči, da dobimo vojno.

Bivši britanski veleposlanik v Berlinu Henderson je izjavil, da bo vojna trajala dolgo. Nemci so se leta dolgo pripravljali na to vojno. Vsa sredstva so se uporabljala le za vojne namene. Po njegovem mnenju pa so materialna sredstva zaveznikov vendarle večja in zato bodo ti tudi zmagali. Tudi Lloyd George je mnenja, da bo trajala vojna dolgo.

V sovjetskem radiu je napovedoval dejal, da sta nemška in sovjetska vlada glede zunanje politike popolnoma edini. Nemčija podpira prizadevanja Rusije, da se osvobodijo finski narod in Nemci so ogroženi nad transporti prostovoljcev, ki prihajajo iz Švedske in Norveške na Finsko. Na koncu je dejal sovjetski napovedovalec: Veriga nemško-ruskega prijateljstva je iz čistega zlata in bo večno sijala.

Prvi kontingent angleških prostovoljcev bo odšel na Finsko spomladi. Govori se, da nameravajo zavezniški poslanci na Finsko vso poljsko armado, ki se organizira v Franciji, na Finskem ni bila ta vest dobro sprejeta, ker se Fini bojijo, da bi v tem primeru Nemci nastopili proti Finski.

Finsko vojno poročilo pravi, da na karelijski fronti ni bilo važnejših dogodkov, severno od Ladoškega jezera je bil uničen manjši sovjetski oddelek, na drugih frontah pa je le manjša delavnost. Tri sovjetska letala so bila sestreljena.

Finski letalci, ki so izvršili vrsto izvidniških pilotov, poročajo, da se sovjetske čete zbirajo v velikem številu severno od Ladoškega jezera in da pripravljajo veliko ofenzivo. To potrjujejo tudi ruski ujetniki.

Med švedskimi komunisti in levičarji je nastal popoln preobrat v mišljenju o sovjetski Rusiji in komunizmu. Nedavno so se vrnili s svoje turneje po severni Švedski v korist Finske levičarski pisatelj Ragnar Holmström, Fywind Johnson in Albert Viksten. Govorili so o svojih vtisih in naglašali, da se je mišljenje ljudi popolnoma spremenilo. Povsod so prepričani, da se je treba odreči vere v Sovjetsko Rusijo kot v deželo socializma, v kateri da se poraja nekaj novega in velikega. Sedaj se je pokazalo, da gre le za surovi imperializem, ki ga morajo pobijati vsi pristaši svobode.

Rim ne bo več ponoči zatemnjen.

Denarstvo

Ustanovitev deviznega odbora v Zagrebu

Na seji predsedništva Industrijske zbornice v Zagrebu je poročal gen. tajnik Marko Bauer o akciji za ustanovitev deviznega odbora uvoznega in izvoznega odbora Narodne banke. Akcija se ugodno razvija in je upati na pozitiven uspeh.

Kdaj pa se bo v Ljubljani začela akcija za ustanovitev posebnega deviznega odbora?

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. januarja navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je zvišala za 12,4 na 2.003,1.

Devize izven podloge so se zvišale za 72,2 na 750,97.

Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 3,9 na 312,1.

Boni fin. ministrstva so ostali z 831,1 nespremenjeni.

Eskont bonov za narodno obrambo se je zvišal za 106,0 na 1.234,0.

Vrednosti rezervnih fondov so narasle za 1,3 na 177,5, razna aktivna pa so se zmanjšala za 1,5 na 2.590,1.

Obtok bankovcev se je zvišal za 20,6 na 9.598,9, obveze na pokaz pa za 48,7 na 2.268,6.

Razna pasiva so narasla za 79,3 na 381,1.

Celotno kritje se je zvišalo od 26'99 % na 27'0 %, samo zlato pa od 26'85 na 26'87 %.

Mednarodni trgi

Na mednarodnem deviznem trgu sta se znova okrepila francoski frank in angleški funt, kakor je razvidno iz naslednjih tečajev na pariški borzi:

	20. I.	27. I.
Pariz	10.00	10'07
London	17'66	17'77
New York	446'—	446'—
Bruselj	75'10	75'40
Amsterdam	237'10	236'80
Berlin	178'65	178'70
Milan	22'50	22'51

Posebno pozornost vzbujajo gibanje tečaja holandskega goldinarja. V začetku leta je beležil v Curihu 237'25 in se potem dvignil na 238'60, sedaj pa je padel na 236'80. Oslabitev tečaja ni le posledica vojne nevarnosti, ki se je pred dobrim tednom pojavila po Nizozemsko, temveč tudi izguba njene trg. mornarice, v znatni meri tudi tehnični borzni razlogi, zlasti revalorizacija zlate podloge Nizozemske banke.

Na svetovnih efektnih trgih je vladala še nadalje depresija.

Na svobodnih trgih s surovinami padajo tečaji in cene še nadalje. Izjemo dela le na evropskem trgu konoplja, katere cena stalno raste. Zaradi velikega povpraševanja je nastala za konopljo izredna konjunktura.

Promet na zagrebški borzi je znašal pretekli teden v din. obveznicah, delnicah in devizah 34,54 milijona dinarjev.

Iz Sirije je prišel v Ankaru poseben vlak, na katerem je bilo za 15 milijonov funtov zlata. To je prvi obrok franc.-angleškega posojila Turčiji v višini 40 milijonov funtov.

Prve pošiljke k nam z navycertom

V kratkem bomo imeli priliko preizkusiti, kako se nam obnašajo »navycert« dokumenti. Iz Združenih držav Sev. Amerike pripeljejo en ameriški ter trije italijanski parniki v naša pristanišča 5 do 6 tisoč bal bombaža. Za vse te pošiljke so izdane »navycert« listine, ki naj oprostite te ladje zaustavitve v Londonu ter v drugih kontrolnih postajah. Bombaž bi moral zato priti k nam v določenem času brez kakšnih posebnih zamud.

Bančne in kreditne razmere na Madžarskem

V 3. številki reprezentativne gospodarske revije »Jugoslovansko-madžarski gospodarski Lloyd«, ki zelo uspešno propagira madžarsko-jugoslovansko gospodarsko sodelovanje, je objavil dr. tajnik v madžarskem ministru za finance dr. Bela Csizik naslednji članek o madžarskih bančnih in kreditnih razmerah.

Pri oblikovanju bančnih in kreditnih razmer na Madžarskem sta odločali dve organizacijski načeli: načelo svobodne trgovine ter načelo dela v obnem interesu. Samo po sebi se razume, da se je medsebojni odnos teh dveh načel od časa do časa menjal. V predvojnem času je predvsem veljalo načelo svobodne trgovine, sedaj pa prihaja bolj do izraza načelo centralizacije.

Osrednji organ za urejanje kreditnih odnosov na Madžarskem je Madžarska narodna banka, kateri pripada privilegij izdajanja bankovcev. Banka je delniška družba, zaradi svojega obnega značaja pa je pod nadzorstvom ministrstva. Poleg svoje pomembne valutno-politične naloge, ker ji je poverjena skrb o regulaciji kreditnih razmer kakor tudi skrb za denar in kapital z njenimi reeskontnimi in lombardnimi posli, je na podlagi bančne reforme iz l. 1938. tudi njena glavna naloga, da ureja kreditne odnose.

Glavni stebri madžarske kreditne organizacije so budimpeštanski in podeželski denarni zavodi, ki so večinoma delniške družbe in hranilnice, nekaj njih pa ima tudi združno obliko. Poleg njih so tudi občinske hranilnice, od katerih je najpomembnejša Mestna hranilnica prestolnega mesta Budimpešta ter Kr. poštna hranilnica kot državna ustanova.

Banke in hranilnice razvijajo svojo delavnost v vseh panogah kreditiranja. Poleg kratkoročnih in srednjeročnih posojil dajejo tudi dolgoročne kredite, izdajajo ravnanje se po zakonskih predpisih obligacije in zastavna pisma ter se bavijo tudi s finansiranjem industrije in trgovine ter ustanavljajo tudi same industrijske ter trgovinske podjetja ter so pri njih udeležene.

Ko je l. 1916. madžarska zakonodaja ustanovila Centralo denarnih zavodov je bilo izvedeno stremljenje, da pridejo banke in hranilnice pod sistematično kontrolo, kar se je že prej izvedlo tudi v mnogih drugih državah.

Centrala denarnih zavodov je zadruga, ki je bila ustanovljena zaradi pospeševanja denarnih zavodov ter po njem tudi vsega gospodarstva. Njene deleže je deloma prevzel državni erar, deloma pa so bili razdeljeni med denarne zavode na ta način, da so sedaj ti po velikosti svojih kapitalov razdeljeni v tri skupine. Ker smejo po zakonu sprejemati hranilne vloge samo članice Centralne denarnih zavodov, je večina denarnih zavodov včlanjena v tej centrali. Centrala den. zavodov sistematično nadzira poslovanje svojih članic ter z nasveti podpira njih delavnost. Če potrebujejo članice kredit, jim ga da, če pa so zrele za likvidacijo, izvede likvidacijo centrala sama. Predsednika zavoda imenuje na predlog finančnega ministra državni poglavar, člane uprave pa delegira vlada.

Kreditno življenje na Madžarskem je s Centralo denarnih zavodov zvezano v organsko enoto, ker ta zajamčuje uporabljanje istih načel obne veljavnosti, istočasno pa more zaradi svoje zveze z vlado doseči, da zahteve vsakdanje kreditne politike preidejo v krvotok kreditnega poslovanja, ne da bi bila s tem samostojnost posameznih zavodov okrnjena.

V organizaciji kreditnega poslo-

vanja na Madžarskem imajo pomembno vlogo tudi kreditne zadruge. Posebno pomembna je leta 1898. z zakonom ustanovljena »Orszagos Központi Hitelszövetkezet« (Državna centralna kreditna zadruga) s svojimi 1293 zadrugami. Delavnost teh zadrug kontrolira in ureja Centrala.

Glavna naloga kreditnih zadrug je, da dajejo osebnim kreditom posebnim ozirom na potrebe kmetijskega ljudstva. Zato dajejo predvsem menične in obligacijske kredite.

Poseben organ kreditnega organizma je Državni kreditni zavod (Orszagos Földhitelintezet), ki je nastal l. 1936. s fuzijo 3 samo-

stojnih kreditnih zavodov. Njegova naloga je dajati dolgoročne kredite na kmetijska posestva, da bi se s tem podprla kmetijska politika.

Prav tako je poseben zavod Zadruga, ki je bila ustanovljena zaradi denarne likvidacije in urejanja kmetijskih posestev in ki opravlja denarni del oz. ki finansira posle agrarne reforme.

Posebej se mora omeniti tudi Kr. poštna hranilnica, ki zlasti zbira male vloge s pomočjo poštne uradov v notranjosti države, nadalje nudi po svojih zastavljalnicah malim ljudem posojila na ročne zastave, predvsem pa po svojem čerkovnem prometu skrbi za izplačevanje čekov.

Mnogo preizkušenj je morala madžarska kreditna organizacija prenesti po svetovni vojni. Komaj so bila zaradi inflacije nastala vprašanja rešena, so že nastale nove težave zaradi svetovne gospodarske krize. Veliki padec cen za agrarne proizvode je zahteval novih žrtev od madžarske kreditne organizacije. Ko pa je bila tudi ta težava srečno premagana, so pa nastale nove naloge. Brez kakšnih virov iz tujine se morajo s pomočjo kreditnih organizacij zagotoviti potrebna sredstva za razvoj vojske, za rešitev socialnih vprašanj ter za vse potrebe, ki so nastale s povečanjem državnega ozemlja. Rezultati delavnosti v prejšnjih letih nudijo dovolj jamstva, da bo ta, na trdnih temeljih sezidana organizacija, ki je v službi splošnega blaga, tudi te naloge z uspehom rešila.

Nova tarifa skup. davka na poslovni promet

(Konec.)

Car. tar. post.	Predmet	Notranji promet od	na odstotkov	Uvoz od	na
541	Tvarina za železniška prevozna sredstva	—	—	5'—	6'—
542	Železne konstrukcije	—	—	7'5	9'—
543	Osi: neobdelane, obdelane, transmisijske	—	—	11'2	12'5
544—547	Bati, klešče, sekire, greblje, lopate, kose	—	—	11'2	12'5
548	Sila, dleta	—	—	3'—	4'5
	pile	—	—	11'2	12'5
549—550	Rezi za skobljanje, noži in škarje za drevje	—	—	10'—	11'5
551	Zage in listi za zage	—	—	7'5	8'5
552	Plugi	—	—	7'5	8'5
553	Mersko orodje, ravnila	—	—	11'2	12'5
554	Vijaki	—	—	10'—	11'5
555	Željički in klini	—	—	10'—	11'5
556	Okovi za okna, vrata	—	—	10'—	11'5
557	Vitli in ostale priprave za dviganje	—	—	5'—	6'—
558	Vzmeti	—	—	10'—	11'5
559	Izdelki iz žice, drugje neimenovani	—	—	10'—	11'5
560	Posode iz kovnega in litega železa	—	—	7'5	9'—
561	Kotlarski izdelki	—	—	15'—	17'5
562	Posode in izdelki iz pločevine	—	—	10'—	12'—
563	Verige	—	—	10'—	11'5
564	Uzde	—	—	11'2	12'5
565	Drsalke	—	—	11'2	12'5
566	Ključavnice, ključji	—	—	10'—	11'5
567	Umetniški ključavničarski izdelki	—	—	8'7	10'—
568	Vretena	—	—	7'5	9'—
569	Blagajne in kasete	—	—	8'7	10'—
570—576	Pohištvo, žlice, noži, britve, škarje, priprave za striženje las, za britje in deli nožarskih izdelkov	—	—	10'—	11'5
577	Sibike in deli za dežnike	—	—	7'5	9'—
578	Gladila, likalniki	4'2	6'—	10'—	12'5
579	Pisalna peresa	7'7	8'—	11'2	13'—
580	Igle	—	—	11'2	12'5
581	Trnki (odice)	—	—	11'2	12'5
582	Umetni izdelki iz litega železa	2'7	4'5	8'7	11'—
583—584	Izdelki neimenovani, iz litega oziroma kovnega železa	—	—	11'2	12'5
585	Galanterijski izdelki	5'2	6'—	11'2	14'—
586	Izdelki iz železa v zvezi z navadno in fino tvarino	3'5	5'—	11'2	14'—
	z najfinjšo tvarino	—	—	12'5	14'5
587	Iverje za struženje parketov	—	—	11'2	12'5
588	Odpadki iz železa in opilki	—	2'5	—	3'—
	Aluminij:				
589	Aluminij	—	2'5	—	3'—
590	Aluminij kovani	—	3'—	6'2	6'5
591—593	Valji, žice, preja	3'7	4'—	6'2	6'5
594	Izdelki iz preje	3'7	4'—	7'5	8'—
595, 596	Posoda, izdelki drugod neimenovani	0	2'5	7'5	8'5
	Svinec:				
597	Svinec surov v kosih	2'5	3'—	3'7	4'5
598	Palice, plošče	3'—	3'5	7'5	8'5
	Cink:				
605	surov v kosih	3'7	4'—	4'4	5'—
606	palice, plošče	3'—	3'5	7'5	8'5
	Kositer:				
611	surov v kosih	—	2'5	—	3'—
612	palice, plošče	3'—	3'5	7'5	8'5
	Nikelj:				
618	surov v kosih	—	2'5	—	3'—
619	palice, plošče	3'—	3'5	7'5	8'5
	Baker:				
624	baker, surov	—	2'5	—	3'—
625	palice, plošče	3'—	3'5	5'—	6'—
	Prevozna sredstva:				
670—678	Deli velopedov (biciklov)	2'5	4'—	3'7	6'—
	Avtomobili:				
	tovorni	2'5	2'5	3'7	4'—
	ostali	2'5	3'—	3'7	5'—
	deli za avtomobile	2'5	4'—	3'7	6'—
	Motorji in njihovi deli za motocikle in avtomobile	2'5	4'—	3'7	6'—
679—680	Vozovi in sani za tovore in vožnjo	0	5'—	—	—
691	Instrumenti, aparati, drugje neimenovani, matematični, fizikalni itd.	2'5	5'—	5'—	8'—
	Otroške igrače:				
700	otroške igrače	7'5	10'—	15'—	20'—

Dobave - licitacije

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do dne 1. februarja ponudbe za dobavo železnih vijakov, matic in zakovic, vijakov iz medi za les, bakrene pločevine in zakovic, bele pločevine; do 5. februarja kablja in kljuk za pričvrstitev kablja.

Gradbeni oddelak Direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 1. februarja ponudbe za prevoz raznega materiala in odstranitev smeti in pepela.

Artilerijsko-tehnični zavod mornarice Lepetane sprejema do dne 3. februarja ponudbe za dobavo voska, krede, kristalne sode, metel in sukanca; do 5. februarja kravje in srnene kože ter transmisijskih jermenov.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 3. februarja ponudbe za dobavo vijakov z maticami, raznega elektrotehničnega materiala, angleškega premoga, razne žice ter strokovnih knjig; 5. februarja rešetk za parne kotle, železne pocinkane žice, vijakov, plinskih cevi, cevi iz gume, medenastih verižic ter krovne opeke.

Direkcija drž. rudnika v Kakanju sprejema do 5. februarja ponudbe za dobavo opeke, ščetk za generatorje, kositra, bele kovine, pribora za kopalnice, izolirnega voda, jeklene žice, dinamo-žice, raznega elektro pribora, jermenov, mešalnice bencina in špirita ter samotne opeke; do 12. februarja vulkanfibr, stroja za brušenje, raznih sredov, jermenja, razne pločevine ter nepremočljivih delavskih oblek.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 6. februarja ponudbe za dobavo peči za kopalnice; 13. februarja vrtnalnega stroja ter stekla za okna.

LICITACIJE

Dne 5. februarja bo pri Zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu in pri 3. oddelku v Zagrebu licitacija za dobavo amerikan-platna in dne 6. februarja za dobavo čelad.

Dne 3. februarja bo pri Štabu mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo 10 ton bencola.

Dne 5. februarja bo v tehničnem oddelku izpostave banske uprave v Splitu licitacija za oddajo raznih mizarskih del nove zgradbe v Splitu.

Dne 5. februarja bo v skladišču 1. oddelka Vojno-tehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo vijakov, razne žice, smirka v platnu, sponk, prečic, pločevine in azbesta.

Dne 6. februarja bo pri Štabu zrakoplovstva v Zemunu licitacija za dobavo lesa za avijone, gradbenega lesa in lepenke; 7. februarja raznega jekla.

Dne 6. februarja bo pri Centrali državnih rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo ognjegasne opreme za drž. rudnike.

Dne 9. in 12. februarja bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo ročnega električnega orodja in raznega pribora, priprav za merjenje, dvigal, verig in vrvi.

Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje prvo pismo licitacijo za dobavo sedem kompletnih akumulatorskih baterij tipa DEAC za poštne vagona. Licitacija bo 14. februarja 1940 ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, Sv. Jakoba trg št. 2. Najkasneje do 10. ure na dan licitacije se mora položiti 5% kavcija. Pogoji po din 10— v pisarni direkcije.

(Predmetni oglasi so interesentom v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Manjši uvoz povzroča prenehanje obratov

Naš poslovni svet v zadnjem času mnogo razpravlja o položaju gospodarstva. Vedno bolj očitno postaja, da se morajo mnoga podjetja preorientirati ali pa bodo morala ustaviti obratovanje. To velja zlasti za podjetja, ki delajo s tujino. Proti naši volji nastajajo nove razmere. Uvoz se zmanjšuje, poleg tega pa vedno bolj dobiva pri uvozu prednost ono blago, ki ga potrebuje država. Pričakovati je, da se bo v bodoče še bolj dalja prednost blagu, ki je potrebno državi.

Podaljšanje trgovinske pogodbe s Slovaško

Trgovinski promet med Jugoslavijo in Slovaško je urejen s provizoričnim dogovorom z dne 5. julija 1939, ter veljal do konca leta 1939. Ta provizorij je bil samo praktično podaljšanje prejšnje trgovinske pogodbe s Češko-slovaško s to razliko, da so bile že upoštevane državno-pravne spremembe. Da ne bi nastalo brezpogodbeno stanje, je bil ta provizorični dogovor podaljšán do konca junija 1940, z enostavno izmenjavo not. V tem času pa naj bi se pripravila nova trgovinska pogodba.

Dosedanja trgovinska zamenjava se je razvijala precej raznovrstno. V začetku je dolgovala Slovaška Jugoslaviji za uvoženo blago okoli 6 do 7 milijonov Kč, v zadnjih mesecih pa se je stanje popolnoma spremenilo in danes dolguje Jugoslavija Slovaški okoli 800.000 Ks. Slovaška je uvažala iz Jugoslavije v prvi vrsti deželne pridelke, svinje in mast, v zadnjem času pa tudi pomožna sredstva za usnjarsko industrijo. Jugoslavija pa je uvažala iz Slovaške zlasti celulozo ter se je ta uvoz v zadnjih mesecih tako dvignil, da je postal naš kliring s Slovaško pasiven. Celotni volumen trgovine med Slovaško in Jugoslavijo je znašal okoli 20 milijonov Ks, pričakovati pa je, da se bo po sklenitvi definitivne trgovinske pogodbe med obema državama znatno povečal.

Zunanja trgovina

Nemško-turška trgovinska pogodba je bila podpisana v Ankari. Nova pogodba predvideva zunanjo trgovino med obema državama v vrednosti 7 milijonov turških lir.

Carinske meje med Češko-Moravsko in Nemčijo bodo s 1. aprilom odpravljene, kakor se govori v berlinskih gospodarskih krogih.

V Švicco prihaja vedno manj premoaga. Zato so začeli v Švici zopet izkoriščati že opuščene premogovnike.

Indeks cen na debelo se je v Belgiji zvišal v decembru za 4%.

V Anglijo so se začele izvažati v večjih količinah žepne baterije brez salmiaka, ki se izdelujejo v Zagrebu.

Vel. Britanija bo s 1. februarjem rekvirirala vse trgovske ladje, ki so sposobne za plovbo na visokem morju.

Britanske avtomobilске tovarne so izvozile v novembru na dan povprečno 300 raznih avtomobilov, za 26% več kot v novembru 1938. Zlasti se je povečal izvoz v Avstralijo, Indijo, Siam, Burmo, Irsko, na Malajsko otočje in v Kanado. Najbolj se je dvignil izvoz v Urugvaj, kamor je izvozila Anglija petkrat toliko avtomobilov, dočim se je izvoz v Argentino povečal za 172%, v Ceylon pa za 123%. Nato sledje prej našteje države.

V ameriških ladjedelnicah se gradi letos 108 ladij s skupno tonazlo 833.355 ton.

Avstralska vlada je omejila uvoz ameriških avtomobilov na 30% vsega uvoza. Omejitev je bila odredjena zaradi varčevanja deviz.

Avstralija bo pridelala letos 204 milijone bušljev pšenice. Tako dobre žetve ni imela Avstralija že leta.

Estonska je zvišala ceno sladkorja. V Litvi so se cene za moko in kruh zvišale v zadnjih 4 mesecih štirikrat. O dvigu cen poročajo tudi iz Latiške. Gospodarski položaj baltičskih držav postaja vedno težji.

Ad št. 435.

Razglas

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razglasa po čl. 11 naredbe gospoda ministra za trgovino in industrijo z dne 27. junija 1928., št. 14402/III o legitimiranju trgovcev, industrijcev, obrtnikov in njih potnikov, kadar zbirajo naročila in o izdajanju legitimacij za trgovske potnike (>Uradni list z dne 24. avgusta 1928., št. 289/81), da je izdala v razdobju nadaljnjih treh mesecev, in sicer od 1. oktobra 1939. do 31. decembra 1939. naslednje nove legitimacije:

- 399 Dular Alojzij, Ljubljana — Industrija platnenih izdelkov d. d., Jarše.
- 400 Badovinac Ivan, Ljubljana — Predovič Janko, trgovina z živno in zaklano živino, mesom in špehom, Ljubljana.
- 401 Ritošek Viktor, Celje — Cotic Rudolf, kozmetični laboratorij, Ljubljana.
- 402 Franke Vladimir, Ljubljana — Tvornice Zlatorog, tovarne mila, sveč, sode, pralnih praškov in toličnih izdelkov, Maribor.
- 403 Kham Milan, Ljubljana — »Eta«, družba z o. z., tovarna gorčice in konzerv, Kamnik.
- 404 Bergodac Odorik, Ljubljana — »Jugoslovansko Esperantska knjižna centrala« Hafner Pavlina, trgovina s knjigami, pisarniškimi in šolskimi potrebščinami in založništvo, Ljubljana.
- 405 Kapon Jak, Beograd — »Jube«, tovarna barv, d. z. o. z., tovarna barv, Dol pri Ljubljani.
- 406 Draksler Ciril, Celje — Bizjak Ivan, krojaštvo, Celje.
- 407 Manojlovič Miloš, Novi Sad — »Unio« družba z o. z., tovarna kemično-tehničnih izdelkov, Maribor.
- 408 Schwab Egon, Maribor — »Unio« družba z o. z., tovarna kemično-tehničnih izdelkov, Maribor.
- 409 Lobnik Josipina, Maribor — Bela Franc, bandažistovski in rokavičarski obrt, Maribor.
- 410 Potočnik Franc, Veliki vrh 5 — Weiss Franjo, fotografski atelje, Polzela.
- 411 Romčević Nikola, Mokronog — Mokronoska tovarna usnja, d. z. o. z., tovarna usnja, Mokronog.
- 412 Frankl Vladimir, Maribor — Soklič Tusienda, izdelovanje kartotek, štampiljk in v to stroko spadajočih predmetov, Maribor.
- 413 Watzek Aleksander, Maribor — Skladnice Berndorf Josip Richter, trgovina s kovinskimi in steklenimi izdelki ter gospodarskimi potrebščinami, Maribor.
- 414 Govekar Vinko, Ziri — Postolarska zadruga r. z. z o. z., čevljarstvo, Ziri.
- 415 Jerčić Marija, Maribor — Zupančič Ivanka, trgovska agencija, Maribor.
- 416 Grenko Matevž, Arja vas 20 — K. & R. Ježek, tovarna strojev, livarna železa in kovin, Maribor.
- 417 Belec Štefan, Šulinci 76 — K. & R. Ježek, tovarna strojev, livarna železa in kovin, Maribor.
- 418 Davidenko Vladimir, Split — »Intra« d. z. o. z., izdelovanje smolnih proizvodov in kamnolom ter izdelovanje gramoza in peska, Pobrežje.
- 419 Lenard Josip, Vel. Kikinda — Černe Anton, graverstvo, Ljubljana.
- 420 Močnik Kristi, Maribor — Lešnik Fran Ks., Razpečevalnica Maggi-jevih izdelkov, Maribor.
- 421 Ritošek Mici, Celje — Cotic Rudolf, kozmetični laboratorij, Ljubljana.
- 422 Primožič Slavko, Ljubljana — Ogorevc Anton, izdelovanje usnjenih galanterijskih predmetov, Ljubljana.
- 423 Prokofjev Boris, Ljubljana — Založba »Hram« Janežič Ciril, trgovina s knjigami, Ljubljana.
- 424 Kobal Jože, Stražišče pri Kranju — Opeka Danijel, čevljarstvo, Kranj.
- 425 Štefanič Ludvik, Ljubljana — »Papiroteka« družba z o. z., trgovina s papirjem in pisarniškimi potrebščinami na debelo, Ljubljana.
- 426 Jernejčič Mirko, Moste pri Ljubljani — E. Jeras in drug, izdelovanje alkoholnih pijač in sadnih sokov, Ljubljana.
- 427 Mesarič Matija, Maribor — Thoma & Co., tovarna svilenih izdelkov, Maribor.
- 428 Godnič Ernest, Ljubljana — Čretnik Anton, čevljarstvo, Kranj.
- 429 Ritonja Alojzij, Duplica pri Kamniku — Remec & Co., to-

- varna upognjenega pohištva in lesna industrija, Duplica-Kamnik.
- 430 Tatalović Ilija, Split — D. Rakusch, veletrgovina z železnino, Celje.
- 431 Florjančič Stane, Ljubljana — »Peko« družba z o. z., tovarna čevljev, Tržič.
- 432 Skalar Josip, Ljubljana — »Peko« družba z o. z., tovarna čevljev, Tržič.
- 433 Andrešek Martin, Križevci pri Ljutomeru — Ed. Suppanz, družba z o. z., trgovina z deželnimi pridelki, Pristava.
- 434 Erzin Pavel, Ljubljana — Erzin Jos., trgovska agencija in komisijska trgovina z mleviskimi in deželnimi pridelki, Ljubljana.
- 435 Lenardič Hinko, Ježica 19 — E. Jeras in drug, izdelovanje alkoholnih pijač in sadnih sokov, Ljubljana.
- 436 Šoštar Ivan, Celje-Gaberje — Strašek Milan, trgovska agencija, Celje.
- 437 Christof Emil, Ljubljana — Lesjak Vekoslav, trgovina z modnim blagom, Ljubljana.
- 438 Vladović Ph. Mr. Josip, Maribor — »Jugočeška« jugoslovansko-češka tekstilna industrija d. d., tekstilna industrija, Kranj.
- 439 Jamšek Franjo, Maribor — »Kristal« d. d., tovarna ogledal in brušenega stekla, Ljubljana.
- 440 Hodbót Josip, Maribor — »Kem-industrija« družba z o. z., trgovina z bencinom, olji in kemikalijami, Maribor.
- 441 Löwy Ilonka, Koprivnica — Zdravilišče Slatina Radenci, pridobivanje in razpečevanje mineralne vode, Slatina Radenci.
- 442 Debeniak Albin, Celje — Strašek Milan, trgovska agencija, Celje.
- 443 Novak Jurij, Ljubljana — Bernik Ivan, izdelovanje žaluzij in okenskih rolet, Ljubljana.
- 444 Amon Slavko, Ljubljana — »Tribuna« F. Batjel, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana.
- 445 Brandt Stevan, Sombor — »Šešir« d. d., tovarna klobukov, Skofja Loka.
- 446 Goltes Adolf, Ljubljana — Savnik Ivan, tovarna rokavic in trikotaje, trgovina z mešanim blagom, Kranj.
- 447 Leopold Ede, Petrovgrad — Schimmel & Co., družba z o. z., trgovina z eteričnimi olji, dišavami, ekstrakti, barvami in farmacevtskimi izdelki, Celje.

- 448 Fendrik Stevan, Novi Sad — Industrija platnenih izdelkov d. d., tovarna platnenih izdelkov, Jarše.
- 449 Brecljnik Vekoslav, Ljubljana — Brecljnik Alojzij, trgovina z živino, Ljubljana.
- 450 Višacki Brana, Zagreb — Kos Franc, izdelovanje pletenin, Ljubljana.
- 451 Waldinger Vili, Zagreb — Rakusch D., veletrgovina z železnino, Celje.
- 452 Zivčić Franc, Ljubljana — Božić Anton, tkalnica volnenih in bombažnih tkanin, Kranj-Primsko.
- 453 Filipič Franc, Ljubljana — Božić Anton, tkalnica volnenih in bombažnih tkanin, Kranj-Primsko.
- 454 Dolenc Ignac, Ljubljana — Jelačin Ivan, veletrgovina z mešanim blagom, specijal. dišavami za mesne izdelke, Ljubljana.
- 455 Vass Edvard, Novi Sad — D. Rakusch, veletrgovina z železnino, Celje.
- 456 Hutter Guntram, Ptuj — Hutter & Elsbacher, prva jugoslovanska alkoholna industrijska družba, poprej Simon Hutter sin, alkoholna industrija, Ptuj.
- 457 Hanzel Srečko, Murska Sobotna — Šiftar Ludvik, tovarna perila, Murska Sobotna.
- 458 Vrsk Viktor, Grosuplje — »Sava« družba z o. z., kovinsko-galanterijska industrija, Jesenice.
- 459 Grčar Franc, Ljubljana — Urbanc Feliks, trgovina z manufakturo na debelo in drobno, Ljubljana.
- 460 Speglić Franc, Celje — Brauns Viljem, tovarna anilinskih barv in kemičnih izdelkov, Celje.
- 461 Brknač Ivan, Zagreb — Brauns Viljem, tovarna anilinskih barv in kemičnih izdelkov, Celje.
- 462 Krušič - Golub Josip, Celje — Brauns Viljem, tovarna anilinskih barv in kemičnih izdelkov, Celje.
- 463 Jost Karl, Celje — D. Rakusch, veletrgovina z železnino, Celje.
- 464 Gaspari Karl, Maribor — Mariborska tekstilna tovarnica, družba z o. z., tekstilna tovarnica, Maribor.

Ljubljana, dne 24. januarja 1940.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Predsednik: I. Jelačin.

Tajnik: I. Mohorič.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

- 22 — Madrid: lanena vlakna, kikeriki,
- 23 — Punta Arenas (Čile): konzervirane ribe v škatlah in sodih, sadne, povrtninske in mesne konzerve, suhe češplje, likerji,
- 24 — Atene: Mednarodna finančna komisija v Atenah je razpisala licitacijo za nabavo 300 ton papirja za izdelavo taksiranih formulirjev. Nabavni pogoji in vzorci zahtevanega papirja so interesantom na vpogled pri Zavodu.
- 25 — Beograd: za izvoz v češkomoravski protektorat se išče: 7000 kg belega listja arnike, 5000 kg konoplje, 4000 kg korenin bele arnike oluščene in neoluščene, 10.000 kg preslice, 20.000 kilogramov listja robid, 15.000 kg listja malin, 10.000 kg listja jagode in drugo listje,
- 26 — Port au Prince (Haiti): cement, saloni, cigaretni papir in druge vrste papirja, kalcijev karbid, emailirana posoda,
- 27 — Valencia: celuloza, hrastove doge, hrastovi pragi, bukov les in les jelke,
- 28 — Franiere (Namur): živalska krma, slama,
- 29 — Hamburg: janež, sladki janež,
- 30 — Montevideo: ponuja se zastopniška firma našim izvoznikom, ki se zanimajo za urugvajski trg.

Interesenti naj se obrnejo na »Obaveštajni osek Zavoda za unapredjenje spolne trgovine u Beogradu«, poštni predal 818 ali na »Delegacijo Zavoda za unapredjenje spolne trgovine, Zagreb, Ilica 49/III., 2. stopnišče, ter naj pri tem navedejo tekočo številko povpraševanja oziroma ponudbe ter kraj, na katerega se povpraševanje oziroma ponudba nanaša.

Doma in po svetu

Notranje politično situacijo označuje naprotje, ki je nastalo o vprašanju, če naj se skupščinske volitve razpišejo še pred preureditvijo države ali šele po ustanovitvi slovenske in srbske banovine. JRZ se je postavila na stališče, da se mora najprej izvesti notranja preureditev države, ker zahteva to enakopravnost in bi bila s tem tudi dana volivcem večja možnost, da se izjavijo o novi preureditvi. HSS pa se temu upira in zahteva najprej volitve in šele potem preureditev države. To pa zlasti iz naslednjih razlogov. Če bi se najprej ustanovila banovina Srbija, potem bi se moglo dogoditi, da se volivci ne bi mogli svobodno pri volitvah izjaviti in bi mogla oblast preveč vplivati na potek volitev. »Hrvat-

ski dnevnik« naglašja, da se v Subotici še danes ne more imenovati hrvatska občinska uprava. Mnogi Hrvati sploh ne bi mogli pri volitvah izraziti svoje hrvatsko stališče, če se ne bi razpisale volitve pred ustanovitvijo srbske banovine. Poleg tega pa bi se morali banovini Hrvatski priključiti še novi kraji in o tem bi morala odločiti nova skupščina. Končno naglašajo listi HSS, da bodo šele volitve pokazale, kdo ima sploh pravico nastopati v imenu srbskega naroda. Nekateri so že mislili, da bo zaradi tega naprotja nastal razdor v sedanjih vladnih vrstah. Ta možnost pa je z zadnjima izjavama dr. Mačka in predsednika vlade Cvetkovića, ki smo ju objavili v prejšnjih številki, odstranjena. Kako se bo situacija v naši notranji politiki razvijala dalje, je odvisno od razgovorov, ki se bodo začeli ta teden v Beogradu po povratku doktorja Mačka.

Med tem se pripravlja načrt uredbe o ustanovitvi banovine Srbije ter banovine Slovenije. Izdelava uredbe za organizacijo banovine Srbije je poverjena univ. profesorjema Mihajlu Hlecu in Gjorgju Tasiću.

Dr. Miša Trifunović se je odpeljal v Niš k Aci Stanojeviću, da mu poroča o politični situaciji v Beogradu in tudi o prizadevanju, da se zopet vsi radikali združijo. Z istim vlakom je odpotoval v Niš k Aci Stanojeviću tudi pravosodni minister dr. Lazar Marković.

Izdana je bila uredba o vrhovnem nadzorstvu nad vojno silo, ki se ustanovi kot neposredni organ vojnega ministrstva. Glavna naloga novega inspektorata je, da skrbi za vojaško strokovno vzgojo v vseh vojaških šolah. Na čelo inspektorata je imenovan kneznastnik Pavle.

Zagrebski brzovlak je na potu proti Beogradu med postajama Kraljevski in Putnici v bližini Rume zadel v tovarni vlak. Vlak je bilo priključenih tudi več salonskih vagonov, v katerih so se vozili z lova na Belju min. predsednik Cvetković ter ministri dr. Šutej, Konstantinović, dr. Budisavljević ter podpredsednik HSS inž. Kosutić. Brzovlak je udaril v tovarni vlak s tako močjo, da je vsa prtljaga padla s polic. Min. predsednik Cvetković je dobil manjše praske na licu, dr. Budisavljević je ostal nepoškodovan, drugi ministri pa so dobili manjše poškodbe. Uvedena je preiskava o vzroku nesreče.

Senator Peter Martinović, upok. brigadni general, se je v Cetinju zaradi neozdravljive bolezni ustrlel.

Danes, v ponedeljek bodo začeli v Šibeniku dvigati torpedni rušilec »Ljubljana«. V Šibeniku je že prišlo strokovno osebje ladjedelnice v Splitu, ladja »Spasilac« ter neka italijanska ladja. Kakor pravi poveljnik vojne mornarice v svojem zahvalnem pismu županu dr. Adlešiću, upajo, da bo »Ljubljana« zopet kmalu uvrščena v vojno mornarico.

Ban dr. Šubašić je predpisal pravilnik o ustanovitvi zavoda za gorivo, rude in metalurgijo.

Rudarsko-geološki institut se je ustanovil na Hrvaškem.

V Zagrebu bodo zgradili moderne tramvajske delavnice, ki bodo veljale 10 milijonov din.

Italijanski institut se bo otvoril v Zagrebu. K otvoritvi pride italijanski prosvetni minister Bottai. Institut bo služil širjenju italijanske kulture na Hrvaškem ter zboljšanju kulturnih zvez med Italijo in Jugoslavijo.

Avtomobili v banovini Hrvatski ne bodo imeli več številke 3 kot znak, da so zaregistrirani na ozemlju banovine Hrvatske, temveč črko »H«.

Filatelistična zveza v Jugoslaviji se bo reorganizirala po predlogu zagrebških filatelistov. V pripravljani odbor za sestavo novih pravil je izvoljen od Slovencev doktor Boris Modričan iz Maribora.

Dr. Clodius je odpotoval v Rim, da se porazgovori z italijanskimi vojaškimi strokovnjaki o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo nemškega in italijanskega gospodarstva.

Španska vlada je izdala amnestijo za vse politične kaznjence, ki niso bili obsojeni na več kot 12 let robije.

Južno-afriški parlament je z 81 proti 59 glasovom odklonil predlog Hertzoga, da ustavi Južna Afrika vojno proti Nemčiji.

Neko nemško letalo je s strojnico streljalo na francosko avtomobilsko kolono, ne da bi napravilo kaj škode. To je bil prvi nemški napad v tej vojni izza fronte.

V zadnjem tednu je bilo potopljenih zaradi min ali torpedov 11 nevtralnih trgovskih ladij s skupno 35.000 t ter samo 4 francosko-angleške ladje s 24.000 t.

V Španiji so nastale velike povodnji, ker se je začel sneg naglo topiti.

Repatriacija Nemcev iz Galicije in Bukovine bo kmalu končana. Dosedaj je prišlo iz obeh dežel v Nemčijo že 120.000 Nemcev, 40.000 pa jih pride v kratkem.

Na tri leta prisilnega dela je bil obsojen neki gostilničar v Hamburgu, ker je poslušal francoske radijske vesti. V berlinskem radiu je napovedovalec dejal, da se more v posebno težkih primerih kaznovati poslušanje tujih radijskih postaj tudi s smrtjo.

Pri Postojni je zavozil vlak v skupino delavcev, ki so čistili sneg s proge. 8 delavcev je bilo ubitih, 12 pa težko ranjenih.

Manjše hiše za upokojece, delavce itd. na Brdu pri Viču, v Zalogu, Novem mestu, na Bledu, v Križah pri Trzinu, v Malem vrhu pri Skofljici in na Rakeku prodaja po zmerni ceni Kmetška posojilnica v Ljubljani.